

RAAP-NOTITIE 4406

Plangebied talud N206

Gemeente Noordwijkerhout

Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek
en verkennend veldonderzoek

Archeologisch Adviesbureau

4000 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Noordwijkerhout

Titel: Plangebied talud N206, gemeente Noordwijkerhout; archeologisch vooronderzoek:
een bureauonderzoek en verkennend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: 29 januari 2013

Auteurs: *W.B. Verschoof MA & drs. J.H.M. van Eijk*

Projectcode: NHNN

Bestandsnaam: NO4406_NHNN.doc

Projectleider: W.B. Verschoof MA

Projectmedewerkers: drs. J.H.M. van Eijk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummers: 54350 & 54353

Bewaarplaats documentatie: RAAP West-Nederland

Autorisatie: dr. M.S. Lesparre-de Waal

Bevoegd gezag: gemeente Noordwijkerhout

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2013

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Noordwijkerhout heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in november 2012 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in plangebied talud N206 in gemeente Noordwijkerhout. De aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen om op drie locaties in dit plangebied geluidsschermen op te richten, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Naar verwachting kunnen eventueel aanwezige archeologische resten door toekomstige graafwerkzaamheden in het gebied worden verstoord. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is derhalve verplicht conform het vigerend gemeentelijk beleid.

Voor de drie locaties in het plangebied is een bureauonderzoek (BO) uitgevoerd. Op locatie 3 is bovendien een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd. De omvang van de bodemingrepen in het noordelijke deel van locatie 2 bedragen minder dan 100 m². Derhalve is archeologisch (veld)onderzoek in dit deel van het plangebied niet nodig.

Voor **locatie 1 en het zuidelijke deel van locatie 2** geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de alle perioden. Dit hangt samen met de ligging van deze locatie op omgespoten terrein. Voor het **noordelijke deel van locatie 2 en locatie 3** is sprake van een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Neolithicum t/m Nieuwe tijd. Op basis van historische kaarten worden echter geen overblijfselen van gebouwen uit de Nieuwe tijd (periode 16e-20e eeuw) op deze locatie verwacht.

Zoals op basis van het bureauonderzoek reeds verwacht werd, bestaat de bodemopbouw van locatie 3 van het plangebied uit een opgebracht pakket klei en zand, dat bij het dijklichaam van de N206 hoort. Dit pakket ligt op intacte duinafzettingen. Tijdens het verkennend booronderzoek is ook de mate van recente verstoring van de bodem van locatie 3 in kaart gebracht. Uit het veldonderzoek blijkt dat de bodem van locatie 3 in het recente verleden tot minstens 0,7 m -Mv is verstoord. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de aanleg van de N206. Vanaf 0,7 m -Mv zijn intacte, kalkloze, oude duinafzettingen aangetroffen. Voor de duinafzettingen geldt een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (archeologisch resten) uit de periode Laat Neolithicum t/m Late Middeleeuwen. Omdat de diepte van de voorgenomen ingrepen slechts 0,6 m -Mv bedraagt en het intacte niveau dus niet zal bereiken, worden eventueel aanwezige archeologische niet bedreigd. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt daarom geen vervolgstap in het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht.

Over dit advies kunt u contact op nemen met de bevoegde overheid, in deze de gemeente Noordwijkerhout (contactpersoon: mevrouw M. Zonneveld, medewerker Monumentenzorg, tel. 0252-343737). Indien u dat wenst, kunnen wij u in dit overleg assisteren.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inhoudsopgave.....	4
Administratieve gegevens.....	5
1 Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Ligging van het plangebied.....	6
1.3 Planomschrijving.....	7
1.4 Doel- en vraagstelling.....	7
1.5 Kwaliteit.....	7
2 Bureauonderzoek.....	8
2.1 Methode.....	8
2.2 Aardkundige situatie.....	8
2.3 Bewoningsgeschiedenis.....	9
2.4 Archeologie.....	10
2.5 Gespecificeerde archeologische verwachting.....	12
3 Veldonderzoek.....	13
3.1 Methode.....	13
3.2 Resultaten.....	13
3.3 Synthese.....	14
4 Conclusies en aanbevelingen.....	15
4.1 Conclusies.....	15
4.2 Aanbevelingen.....	15
Literatuur.....	16
Gebruikte afkortingen.....	17
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen.....	17
Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	21

Administratieve gegevens

Projectcode	NHNN	
ARCHIS-onderzoeksmelding	54350 & 54353	
Type onderzoek	bureauonderzoek & verkennend veldonderzoek	
Opdrachtgever	gemeente Noordwijkerhout	
Contactpersoon	mevrouw M. Zonneveld	
Onderzoekskader	aanvraag omgevingsvergunning	
Locatie	<i>Toponiem</i>	Talud N206
	<i>Plaats</i>	Noordwijkerhout
	<i>Gemeente</i>	Noordwijkerhout
	<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
	<i>Kadastrale gegevens</i>	Locatie 1: Noordwijkerhout, sectie D, nummer 2558 Locatie 2: Noordwijkerhout, sectie E, nummer 6038 Locatie 3: Noordwijkerhout, sectie E, nummer 6292
	<i>Oppervlakte plangebied</i>	het betreft drie tracés met een totale lengte van 485 m: Locatie 1: 210 m Locatie 2: 145 m Locatie 3: 130 m
	<i>Kaartblad</i>	Locaties 1 en 2: 30F Locatie 3: 24H
	<i>Centrumcoördinaat</i>	Locaties 1 en 2: 93702 / 474622 Locatie 3: 94580 / 475924
Bevoegde gezag	gemeente Noordwijkerhout	
Contactpersoon	mevrouw M. Zonneveld	
Onderzoekperiode	november 2012	
Afbakening onderzoeksgebied	tijdens het bureauonderzoek is het plangebied inclusief een zone van 500 m rondom het plangebied onderzocht. Het verkennend veldonderzoek is beperkt gebleven tot het plangebied, locatie 3.	
ARCHIS-vondstmelding	niet van toepassing	
ARCHIS-waarneming	niet van toepassing	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van de gemeente Noordwijkerhout heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in november 2012 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in plangebied talud N206 in gemeente Noordwijkerhout. De aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen om op drie locaties in dit plangebied geluidsschermen op te richten, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Voor alle drie locaties in het plangebied is een bureauonderzoek (BO) uitgevoerd. Op locatie 3 is bovendien een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd. Naar verwachting kunnen eventueel aanwezige archeologische resten door toekomstige graafwerkzaamheden in het gebied worden verstoord. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is derhalve verplicht conform het vigerend gemeentelijk beleid.

Op de archeologische beleidskaart van Noordwijkerhout ligt locatie 1 in AWW9 (omgespoten gronden of vlakte van getijdeafzettingen, gebieden met een lage archeologische verwachting vanaf het Neolithicum). Het beleid voor deze categorie schrijft geen archeologisch vooronderzoek voor. Locatie 2 ligt deels in categorie AWW9 en deels in categorie AWW3 (strandwal, al dan niet met duinen, gebieden met een hoge archeologische verwachting vanaf het Neolithicum). Locatie 3 ligt helemaal in categorie AWW3. Het beleid voor deze categorie schrijft voor dat bij bodemingrepen dieper dan 30 cm -Mv en groter dan 100 m² archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. De omvang van de bodemingrepen in het noordelijke deel van locatie 2 bedragen minder dan 100 m² derhalve is archeologisch onderzoek in dit deel van het plangebied niet nodig. De omvang van de bodemingrepen bedraagt 130 m² op locatie 3 en de diepte van de ingrepen bedraagt 60 cm -Mv. Het onderzoek is nodig aangezien naar verwachting eventueel aanwezige archeologische waarden bij toekomstige graafwerkzaamheden in het gebied zullen worden verstoord.

1.2 Ligging van het plangebied

Het plangebied is opgedeeld in drie locaties die langs de N206 liggen ten zuiden (locaties 1 en 2) en ten noorden (locatie 3) van de bebouwde kom van Noordwijkerhout (figuur 1). De locaties 1 en 2 liggen ter hoogte van de Van den Weijdenlaan. Locatie 3 ligt ter hoogte van de Parallelweg/ Herenweg. Op recente topografische kaarten (1:25.000) is het plangebied afgebeeld als dijk van 2,5 m of hoger met gras (Kuiper, 2010). Volgens de geraadpleegde topografische kaart en het Actueel Hoogtebestand Nederland (<http://www.ahn.nl/>) bedraagt de huidige maaiveldhoogte in de locaties 1 en 2 ongeveer 3,60 tot 5,10 m +NAP en op locatie 3 circa 0,60 tot 2,10 m +NAP.

1.3 Planomschrijving

Op de drie locaties zullen geluidsschermen op het talud langs de provinciale weg N206 worden opgericht. De N206 ligt op een in de jaren 60 van de 20e eeuw opgeworpen dijklichaam. Dit dijklichaam heeft een variabele hoogte. Bij de locaties 1 en 2 is het circa 4 m hoog. Ter plaatse van locatie 3 is het dijklichaam lager. De geluidsschermen hebben een fundering die circa 60 cm in de grond wordt ingegraven.

1.4 Doel- en vraagstelling

De doelstelling van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het plangebied aan de hand van bestaande bronnen teneinde een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. In overleg met het bevoegd gezag (gemeente Noordwijkerhout) wordt dit voor de locaties 1 en 2 afdoende geacht. Het doel van het veldonderzoek op locatie 3 is het toetsen en aanvullen van deze gespecificeerde verwachting. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies gegeven over de omgang met eventueel aanwezige archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of archeologische resten.

Onderzoeksvragen

1. Welke gegevens met betrekking tot archeologische waarden zijn reeds over het plangebied bekend?
2. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
3. Zijn in het plangebied archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of archeologische resten aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?
4. Op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen?
5. Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?
6. Welke methoden zouden bij het archeologisch vervolgonderzoek ingezet kunnen worden?
7. Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?

1.5 Kwaliteit

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl). Voorafgaand aan het veldonderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld en ter goedkeuring aan mevrouw Zonneveld van de gemeente Noordwijkerhout voorgelegd. Dit PvA is goedgekeurd (november 2012). Voor de in deze notitie genoemde archeologische perioden wordt verwezen naar tabel 1. Daarnaast is achter in dit rapport een verklarende woordenlijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Tijdens het bureauonderzoek wordt aan de hand van verschillende bronnen informatie verzameld om inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de (lokale) opbouw van de bodem en de sporen die de mens in het landschap heeft achtergelaten. Om een beeld te vormen over het voormalige landschap is gebruik gemaakt van geologische en bodemkundige kaarten (DLO-Staring Centrum, 1992; DLO-Staring Centrum/RGD, 1994; Schute, 2007). Voor informatie omtrent het reliëf in en rondom het plangebied is het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN) geraadpleegd (<http://www.ahn.nl>). Om de bekende archeologische gegevens te inventariseren, zijn de beleidskaart van de gemeente Noordwijkerhout (Schute, 2007), de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland, Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) en het Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS II) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geraadpleegd.

Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van eventuele bebouwing en/of bodemverstoringen in het plangebied zijn onder andere historisch kaartmateriaal (<http://www.watwaswaar.nl>) en het Bodemloket (<http://www.bodemloket.nl>) geraadpleegd. Voor een volledig overzicht van de geraadpleegde bronnen wordt verwezen naar de literatuurlijst achter in dit rapport.

2.2 Aardkundige situatie

Geo(morfo)logie

Landschappelijk gezien ligt Noordwijkerhout in het kustgebied dat in oostelijke richting overgaat in het West-Nederlandse veengebied: van kustbarrière met strandwallen naar strandvlakte. De vorming van dit landschapstype is sterk gekoppeld aan de zeespiegelstijging vanaf het Holoceen, circa 10.000 jaar geleden. Lange tijd was de huidige kustlijn vrij toegankelijk voor de zee. De toenmalige kust bestond voornamelijk uit zandige wadplaten waartussen een groot aantal oost-west georiënteerde geulen lag. Rond 5000 jaar geleden veranderde deze situatie. Op de zandige wadplaten ontstonden, parallel aan de kustlijn, de eerste strandwallen (Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort). Door (lokale) verstuing ontstonden vervolgens op de strandwallen lage duinen: de zogenaamde Oude Duinen (Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Schoorl). Als gevolg van de grote zandaanvoer vanuit zee bouwde het strandwallensysteem zich verder uit in westelijke richting. De jongere en hogere strandwallen liggen daardoor aan de zeezijde. De strandwal waarop Noordwijkerhout zich bevindt, dateert uit het Laat Neolithicum (Van Heeringen e.a., 1999). Ten oosten en tussen de strandwallen kon zich veen vormen (Hollandveen Laagpakket, Formatie van Nieuwkoop). Op de geomorfologische kaart staan locaties 1 en 2 aangegeven als dijk met een hoogteverschil van 1,5 - 5 m (DLO-Staring Centrum/RGD, 1994). Locatie 3 is niet gekarteerd vanwege de ligging in de bebouwde kom (DLO-Staring Centrum/RGD, 1993). Volgens Schute (2007) liggen locatie 1 en het zuidelijke deel van locatie 2 geomorfologisch gezien op omgespoten gronden of getijdenvlakteafzettingen. Het noordelijke deel van de locatie 2 en locatie 3 liggen op strandwal-afzettingen, al dan niet met duinen.

Bodem en grondwater

De bodem van de verschillende locaties is niet gekarteerd in verband met bebouwing. De directe omgeving van de locaties bestaat uit matig fijn zandige, kalkhoudende enkeerdgronden (DLO-Staring Centrum, 1992). De directe omgeving van de locaties wordt als grondwatertrap II geclassificeerd. Deze grondwatertrap wijst er op dat de gemiddeld laagste grondwaterstand tussen 50 en 80 cm -Mv ligt. Een dergelijk hoge grondwaterstand betekent dat eventueel aanwezige organische archeologische resten (zoals hout en bot) vanaf 80 cm -Mv goed geconserveerd zullen zijn. Ook anorganische archeologische resten kunnen nog in goede staat in de bodem aanwezig zijn.

Bodemverstoringen

Met name vanaf het begin van de 20e eeuw zijn de voor het gebied zo kenmerkende strandwallen op grote schaal geëgaliseerd ten behoeve van zandwinning en de bollenteelt. In veel gevallen zijn de strandwallen tot ongeveer 0 m NAP afgegraven. Ter vergelijking: wanneer de strandwallen niet zijn afgegraven, ligt de top op circa 3 tot 5 m +NAP. Daarnaast zijn de oorspronkelijk kalkloze gronden als gevolg van het diepdelven en omspuiten verstoord en (gedeeltelijk) kalkrijk geworden (Heunks, 1995). Mogelijk heeft op de locaties 1 en 2 verstoring plaatsgevonden als gevolg van afgraven, diepdelven en/of omspuiten (Schute, 2007). Verstoringen en/of vergravingen als gevolg van de aanleg van de provinciale weg N206 kunnen ook verwacht worden. Volgens de KLIC-melding (<http://www.kadaster.nl>) ligt er een aantal kabel- en leidingstraten langs de Van den Weijdenweg (locaties 1 en 2). Bij locatie 3 ligt langs de N206 een aantal kabel- en leidingstraten. Volgens het bodemloket heeft geen bodemsanering in het plangebied plaatsgevonden (<http://www.bodemloket.nl>).

2.3 Bewoningsgeschiedenis

Algemeen

Noordwijkerhout is waarschijnlijk in de Vroege Middeleeuwen gesticht, maar de streek was al lang daarvoor bewoond. Dit is gebleken uit diverse archeologische vondsten in Noordwijkerhout en omgeving. Het Laat Neolithicum is gezien de datering van de strandwallen de vroegste periode waaruit in het plangebied vondsten aanwezig kunnen zijn. De strandwal zorgde voor een ideale locatie om te leven en te wonen omdat deze hoger lag dan de rest van de omgeving. Het Neolithicum is in Nederland de periode die wordt gekenmerkt door een omschakeling van een voedselverzamelende naar een voedselproducerende economie. Het jagen, vissen en verzamelen was hiermee niet ten einde, maar ging een steeds minder belangrijke rol spelen in de voedselvoorziening ten gunste van het telen van cultuurgewassen en het houden van gedomesticeerde dieren. De strandwalgronden zorgden voor een goede ondergrond voor landbouw en veeteelt, de twee belangrijkste pijlers van de Neolithische samenleving. Ook in de periode Bronstijd t/m Vroege Middeleeuwen waren de strandwalgronden in trek.

Historisch landgebruik

Om inzicht te krijgen in het grondgebruik in het plangebied in de Nieuwe tijd biedt de analyse van historische kaarten een goede invalshoek. Op Prins Maurits' kaart van Rijnland en omliggend

gebied door Floris Balthasar en zijn zoon Balthasar Florisz. van Berckenrode uit 1614 staan de drie locaties aangegeven als duinen (Zandvliet, 1989). Ook op de 'Kaart van Holland' uit 1681 van Jacob Aertsz. Colom staan alle locaties aangegeven als duinen en staat er geen bebouwing afgebeeld (Sijmons & Van Eeghen, 1990). De kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 laat zien dat alle locaties onbebouwd zijn. De locaties 1 en 2 liggen op akkerland en locatie 3 in duingebied. Deze situatie blijft min of meer ongewijzigd tot in de 20e eeuw. Vanaf de tweede helft van de 20e eeuw is zichtbaar dat grote delen rond de locaties 1 en 2 in gebruik zijn als akkerland. De toekomstige provinciale weg is reeds in het landschap zichtbaar als verhoging of dijk (<http://www.watwaswaar.nl>). Op basis van de verkaveling is het waarschijnlijk dat de delen rond het plangebied zijn ontzand waardoor een verhoging in het landschap is ontstaan (Schute, 2007). Vanaf 1969 wordt de provinciale weg aangegeven op de topografische kaarten. Op de topografische kaart uit 1981 is de weg gerealiseerd (<http://www.watwaswaar.nl>).

2.4 Archeologie

Archeologische verwachting

Op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Noordwijkerhout liggen locatie 1 en het zuidelijke deel van locatie 2 in een zone met een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Neolithicum. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van deze locaties op omgespoten gronden of (vlakke van) getijdeafzettingen. Het noordelijke deel van locatie 2 en locatie 3 liggen in een zone met een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Neolithicum. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van deze locaties op de strandwal, al dan niet met duinen (Schute, 2007). Op de CHS van de provincie Zuid-Holland liggen de locaties 1 en 2 in een zone met een redelijke tot grote archeologische trefkans. Locatie 3 ligt in een zone met een zeer grote trefkans (figuur 1; <http://geo.zuid-holland.nl/geoloket/html/atlas.html?atlas=chs>).

Bekende archeologische resten

In de directe omgeving van de locaties zijn vrijwel geen archeologische vindplaatsen bekend. De dichtstbijzijnde waarneming ligt circa 400 m ten noordoosten van locatie 2. Het betreft de vondst van een bronzen naald met schijfvormige kop uit de Midden Bronstijd (ARCHIS-waarnemingsnummer 45520). Ongeveer 400 m ten zuiden van locatie 1 zijn tijdens een archeologische begeleiding akkercomplexen en ploegsporen uit de Nieuwe tijd B en C (jonger dan de 17e eeuw) aangetroffen. Er zijn geen intacte oudere archeologische waarden aangetroffen. Er is wel een mogelijke prehistorische bodem aangetroffen in de vorm van een humeuze laag direct op het natuurlijke zand (ARCHIS-waarnemingsnummer 429417).

In ARCHIS staat één archeologisch monument geregistreerd in de omgeving van de drie locaties. Het gaat om een terrein van zeer hoge archeologische waarde. Het betreft het terrein rond de N.H. kerk (het Witte Kerkje) in het centrum van Noordwijkerhout (monumentnummer 3025; ARCHIS-waarnemingsnummers 26112 en 427357). Binnen het terrein zijn resten van de voorganger van de huidige kerk aangetroffen.

In de ruimere omgeving van de locaties, voornamelijk in het centrum van Noordwijkerhout, zijn verschillende vindplaatsen bekend. Circa 700 m ten noorden van de locaties 1 en 2 en circa 900 m ten zuidwesten van locatie 3 is een aantal vindplaatsen uit de Bronstijd en IJzertijd (o.a. ARCHIS-waarnemingsnummers 404838, 415454 en 429229) bekend. In het centrum van Noordwijkerhout zijn ook enkele vindplaatsen bekend uit de Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe tijd. Rondom het Witte Kerkje zijn fundamenten, botresten en aardewerk uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd op maximaal 2,9 m +NAP aangetroffen (ARCHIS-waarnemingsnummer 26115). Ook zijn bij een onderzoek langs de rand van de begraafplaats van de kerk verschillende graven aangetroffen. Rondom de Zeestraat zijn fragmenten aardewerk en puin aangetroffen. Deze vondsten, die zijn gedaan binnen 1,6 m -Mv, zijn geassocieerd met bebouwing uit de 18e en 19e eeuw die op de Zeestraat georiënteerd was (ARCHIS-waarnemingsnummers 45470, 45472, 404838, 413726, 414322 en 429229).

Op basis van de resultaten van een proefsleuvenonderzoek en een sloopbegeleiding aan de Dorpsstraat is vastgesteld dat hier grondsporen met aardewerk uit de 16e t/m 18e eeuw aanwezig zijn. Deze sporen zijn afgedekt met een ophogingspakket dat vermoedelijk uit de 19e eeuw dateert. Hoewel ook fragmenten aardewerk uit de Late Middeleeuwen zijn aangetroffen, zijn vooralsnog geen sporen uit deze periode vastgesteld. Vermoedelijk zijn deze wel in de nabijheid aanwezig (ARCHIS-waarnemingsnummer 408656 en 431175; Pronk, 2007).

Bij archeologische onderzoeken aan de Coremolen (circa 600 m ten noorden van de locaties 1 en 2) is geconstateerd dat de top van de strandwal daar (deels) intact aanwezig is. Bij een booronderzoek is de top aangetroffen tussen 1,4 en 1,8 m -Mv (De Groot, 2006). Bij een onderzoek met kijkgaten is in een onverstoord profiel aardewerk uit de IJzertijd aangetroffen. In het overige deel van het plangebied was de bodem verstoord tot 1,1 m -Mv (ARCHIS-waarnemingsnummer 430983).

Ten oosten van het centrum van Noordwijkerhout (circa 800 m ten noordoosten van de locaties 1 en 2 en circa 900 m ten zuiden van locatie 3) zijn tijdens een archeologische begeleiding spitsporen en eergetouwkassen aangetroffen in een akkerlaag. Deze sporen kunnen gedateerd worden in de Late Bronstijd of IJzertijd (ARCHIS-waarnemingsnummer 405582).

Reeds uitgevoerd onderzoek in de omgeving

Direct ten noorden en zuiden van de locaties 1 en 2 zijn in het verleden reeds archeologische onderzoeken uitgevoerd. Tijdens een booronderzoek ten noorden van locatie 2 zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden aangetroffen. Er is een circa 1 m dikke verstoorde bovenlaag met daaronder Oud Duin/strandwal en/of strandzand aangetroffen. Er is geen vervolgonderzoek aanbevolen (Jacobs & Houkes, 2004). Tijdens een booronderzoek ten zuiden van locatie 1 zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. De ondergrond bestaat uit ongestoorde strandvlakteafzettingen. Er waren geen Oud Duin/strandwalafzettingen aanwezig (Dorst & Jacobs, 2004). Tenslotte is direct ten zuidwesten van locatie 1 een booronderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Door de diepe versterking en het afgraven van het zand in de 20e eeuw zijn eventueel aanwezige archeologische waarden waarschijnlijk geheel verstoord (Stevens & De Kort, 2003).

2.5 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de landschappelijke ontwikkeling en de bekende archeologische waarden in en rondom de locaties, kan een gespecificeerde archeologische verwachting worden opgesteld. Voor **locatie 1 en het zuidelijke deel van locatie 2** geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de alle perioden. Dit hangt samen met de ligging van deze locaties op omgespoten terrein. Voor het **noordelijke deel van locatie 2 en locatie 3** is sprake van een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Neolithicum t/m Nieuwe tijd. Op basis van de historische kaarten worden echter geen overblijfselen van gebouwen uit de Nieuwe tijd (periode 16e-20e eeuw) op deze locatie verwacht.

Vindplaatsen uit de periode Neolithicum t/m Late Middeleeuwen worden zowel direct aan het maaiveld verwacht als op dieper gelegen, overstoven of afgedekte niveaus direct op de strandwal. De verwachte vindplaatsen betreffen kleinere tot grotere nederzettingen en kenmerken zich veelal door een archeologische laag met een mengeling van aardewerk, puin, (verbrande) leem, fosfaat, vuursteen, houtskool, natuursteen, (verbrand) bot, hout en (mogelijk) een grondsporen-niveau. Vanaf de Romeinse tijd kunnen ook structurele resten van bewoning (o.a. stenen fundamenteën, baksteen- en dakpanfragmenten) voorkomen.

Ook op de locaties 2 en 3 is het de vraag in hoeverre de mogelijk aanwezige archeologische resten zijn verstoord door de aanleg van de provinciale weg N206. Ook is het onduidelijk in hoeverre de verhoging waarop de provinciale weg ligt het gevolg is van ophoging van de dijk of afgraving van het omliggende gebied.

Om de mate van verstoring en de diepteligging van de onverstoorde duin- en strandafzettingen in kaart te brengen is op locatie een verkennend booronderzoek op locatie 3 uitgevoerd.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek verkennende fase. Dit is alleen uitgevoerd op locatie 3, omdat voor locatie 1 een lage archeologische verwachting geldt. Voor het noordelijke deel van locatie 2 geldt weliswaar een hoge archeologische verwachting, maar de omvang van het deel van de locatie valt onder de oppervlaktegrens voor archeologisch onderzoek (zie § 1.1).

Het doel van het veldonderzoek door middel van boringen is om de in het bureauonderzoek opgestelde specifieke archeologische verwachting voor locatie 3 te toetsen en waar nodig aan te passen. Tijdens het veldonderzoek wordt vastgesteld waar de oorspronkelijke bodemopbouw intact is gebleven en waar niet. Daarnaast wordt vastgesteld of het bodemprofiel en eventuele archeologische indicatoren aanleiding geven te veronderstellen dat archeologische resten aanwezig kunnen zijn in het plangebied. In het plangebied zijn zes boringen met een onderlinge afstand van 25 m verricht in één noordoost-zuidwest georiënteerde raai (figuur 2). Met het oog op de directe nabijheid van de N206 en de veiligheid van het veldteam zijn de boringen 5 en 6 niet op, maar net naast, het talud gezet.

Er is geboord tot maximaal 1,5 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven (Bijlage 1). Alle boringen zijn ingemeten met behulp van een RTK-GPS (x-, y-, en z-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

Bodemopbouw

Tijdens het veldonderzoek is vanaf maaiveld een 10 tot 35 cm dikke, recente bouwvoor op een pakket opgebrachte grond aangetroffen. Onder dit opgebrachte pakket grond is vanaf 0,7 m -Mv intact oud duinzand aangetroffen (zie figuur 2). De bouwvoor en het opgebrachte pakket bestaan uit donkergrijsbruin tot lichtbruingrijs, matig zandige klei tot zwak siltig zand met kleibrokken en ijzervlekken. Soms zijn kleine puinbrokken en schelpgruis aangetroffen. Waarschijnlijk behoren de bouwvoor en het opgebrachte pakket grond tot het dijklichaam, dat in de jaren 60 van de 20e eeuw is opgeworpen.

Oude Duinafzettingen

Onder de bouwvoor en opgebrachte pakket zand is vanaf 0,7 m -Mv (ca. 2,4 m +NAP en lager) een tweede pakket zand aangetroffen. Dit pakket bestaat uit lichtgeel, kalkloos, matig fijn, zwak siltig zand met bovenin ijzervlekken. Dit pakket zand is geïnterpreteerd als intacte oude duinafzettingen, behorend tot het Laagpakket van Schoorl, Formatie van Naaldwijk. Het ongestoorde

duinzand is in boring 6 hoger aangetroffen, maar dat komt doordat deze boring meer naast de Herenweg is gezet. Waarschijnlijk is de bodemopbouw op de precieze locatie waar de bodem-ingrepen gaan plaatsvinden (meer richting de N206) meer verstoord en/of opgehoogd richting de N206 dan ter hoogte van boring 6. In boring 2 zijn binnen 1,5 m -Mv geen intacte duinafzettingen aangetroffen.

Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek zijn in drie boringen wat kleine puinbrokjes aangetroffen. Deze zijn in de bouwvoor en in het opgebrachte pakket waargenomen (niet verzameld). Omdat deze indicatoren zijn waargenomen in de geroerde en opgebrachte bovengrond, die waarschijnlijk van elders komt en waarin verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, vormen ze geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

3.3 Synthese

Tijdens het veldonderzoek zijn in de boringen recente ophooglagen aangetroffen waarin de N206 is ingegraven. Waarschijnlijk hebben deze ophooglagen deel uitgemaakt van het opgeworpen dijklichaam, dat voor een groot deel verschoven is door aanleg van de N206. Het is niet duidelijk of de naaste omgeving is afgegraven.

Intacte duinafzettingen zijn aangetroffen vanaf 0,7 m -Mv. Voor deze afzettingen geldt op basis van de resultaten van het veldonderzoek een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (archeologische resten) uit de periode Neolithicum t/m Late Middeleeuwen. Omdat de voorgenomen ingrepen niet dieper reiken dan tot 0,6 m -Mv, worden mogelijk aanwezige archeologische resten echter niet bedreigd door deze ingrepen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op basis van de onderzoeksresultaten en de voorgenomen diepte van de bodemingrepen (maximaal tot 0,6 m -Mv; § 1.3) kan worden geconcludeerd dat bij de aanleg van de geluidsschermen geen archeologische resten zullen worden verstoord.

Voor **locatie 1 en het zuidelijke deel van locatie 2** geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de alle perioden. Dit hangt samen met de ligging van deze locatie op omgespoten terrein. Voor het **noordelijke deel van locatie 2 en locatie 3** is sprake van een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Neolithicum t/m Nieuwe tijd. Op basis van historische kaarten worden geen echter overblijfselen van gebouwen uit de Nieuwe tijd (periode 16e-20e eeuw) op deze locatie verwacht.

Zoals op basis van het bureauonderzoek reeds verwacht werd, bestaat de bodemopbouw van locatie 3 uit een opgebracht pakket klei en zand, behorend bij het dijklichaam van de N206, op intacte duinafzettingen. Tijdens het verkennend booronderzoek is ook de mate van recente verstoringsen van de bodem van locatie 3 van het plangebied in kaart gebracht. Uit het onderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied in het recente verleden tot minstens 0,7 m -Mv is verstoord (figuur 2). Dit heeft waarschijnlijk te maken met de aanleg van de N206. Vanaf 0,7 m -Mv zijn intacte, kalkloze oude duinafzettingen aangetroffen. Voor deze duinafzettingen geldt een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (archeologisch resten) uit de periode Laat Neolithicum t/m Late Middeleeuwen.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Over dit advies kunt u contact op nemen met de bevoegde overheid, in deze de gemeente Noordwijkerhout (contactpersoon: mevrouw M. Zonneveld, medewerker Monumentenzorg, tel. 0252-343737). Indien u dat wenst, kunnen wij u in dit overleg assisteren.

Literatuur

- DLO-Staring Centrum**, 1992. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 24 - 25 West: 24 oost (gedeeltelijk) Zandvoort, 25 West Amsterdam*. DLO-Staring Centrum, Wageningen.
- DLO-Staring Centrum/RGD**, 1993. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 24 Zandvoort, 25 Amsterdam*. DLO-Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- DLO-Staring Centrum/RGD**, 1994. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 30 's Gravenhage*. DLO-Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Dorst, M.C. & E. Jacobs**, 2004. Van der Weijdenlaan 2A, gemeente Noordwijkerhout. Een archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek. *STAR-rapport 18*. Jacobs en Burnier, Amsterdam.
- Groot, R.W. de**, 2006. Plangebied Coremolen, gemeente Noordwijkerhout; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie 1921*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Heeringen, R.M. van e.a.**, 1999. Een tweeschepige huisplattegrond en akkerland uit de Vroege Bronstijd te Noordwijk, prov. Zuid-Holland. *Rapportages Archeologische Monumentenzorg 55*. ROB, Amersfoort.
- Heunks, E.**, 1995. Bedreigingen van het bodemarchief door landbouwkundige bodemtechnische ingrepen: een oriëntatie. *RAAP-rapport 100*. Stichting RAAP, Amsterdam.
- Jacobs, E. & R.A. Houkes**, 2004. Van der Weijdenlaan/N206, gemeente Noordwijkerhout. Een inventariserend veldonderzoek. *STAR-rapport 30*. Jacobs en Burnier, Amsterdam.
- Kuiper, M.**, 2010. *Topografische atlas Zuid-Holland, schaal 1:25.000*. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Pronk, E.C.**, 2007. Plangebied Dorpsstraat, gemeente Noordwijkerhout; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven). *RAAP-rapport 1442*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Schute, I.A.**, 2007. Naar een realistische en duurzame omgang met het archeologisch erfgoed in de gemeente Noordwijkerhout; Deel I: Nota Archeologie Gemeente Noordwijkerhout; Deel II: Archeologische beleidskaart van de gemeente Noordwijkerhout. *RAAP-rapport 1458*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Sijmons, A.H. & I.H. van Eeghen**, 1990. *Jacob Aertsz. Colom's kaart van Holland 1681*. Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Stevens, F. & J.W. de Kort**, 2003. Plangebied Langelaan en Kerkstraat, gemeente Noordwijkerhout: een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 463*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Zandvliet, K. (red.)**, 1989. *Prins Maurits' kaart van Rijnland en omliggend gebied: door Floris Balthasar en zijn zoon Balthasar Florisz. van Berckenrode in 1614 getekend*. Canaletto, Alphen aan den Rijn.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
CHS	Cultuurhistorische Hoofd Structuur
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO(-P)	Inventariserend Veld Onderzoek (Proefsleuven)
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

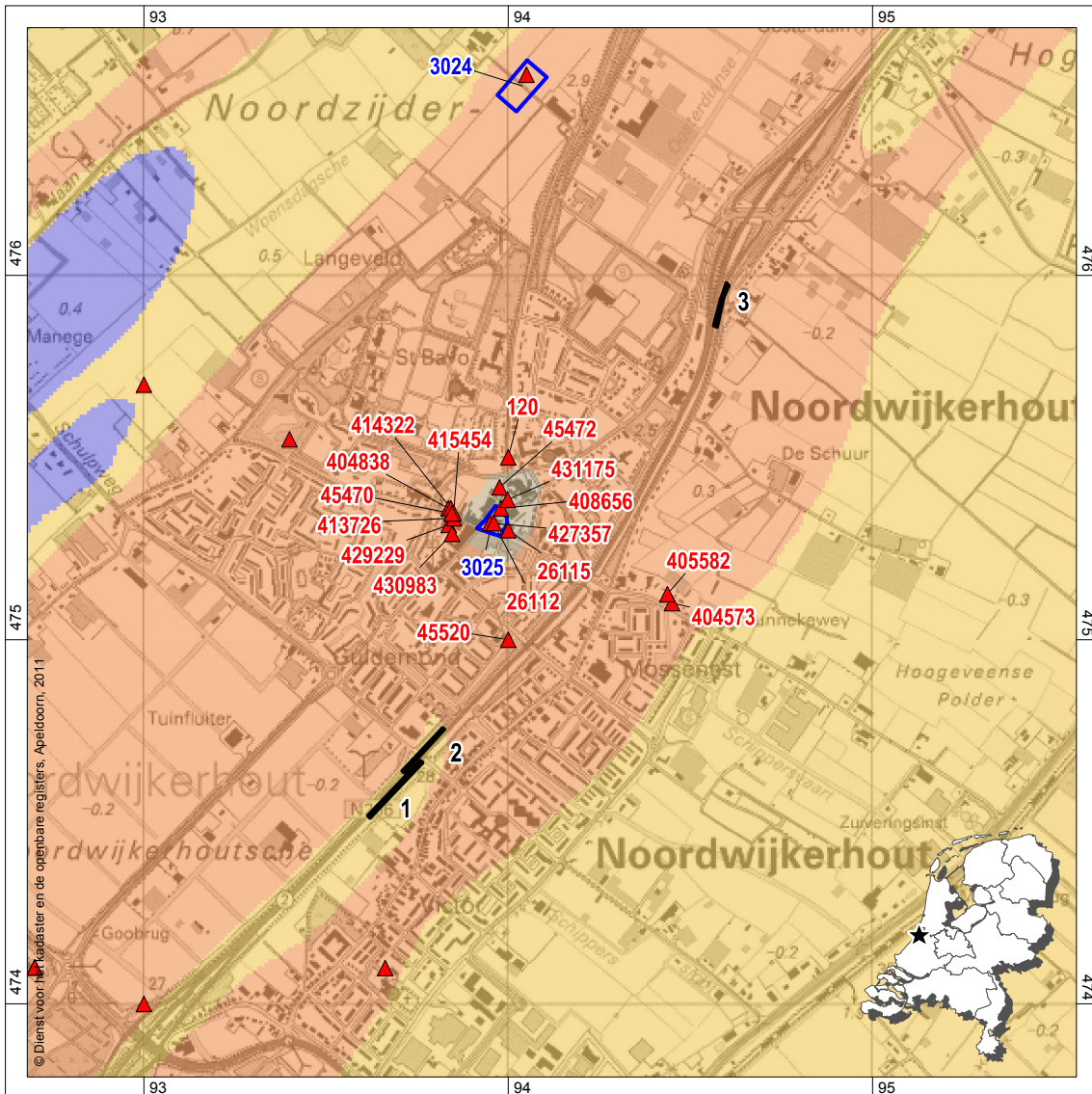
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Ligging van het plangebied (zwart) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de CHS van Zuid-Holland; inzet: ligging in Nederland (ster).

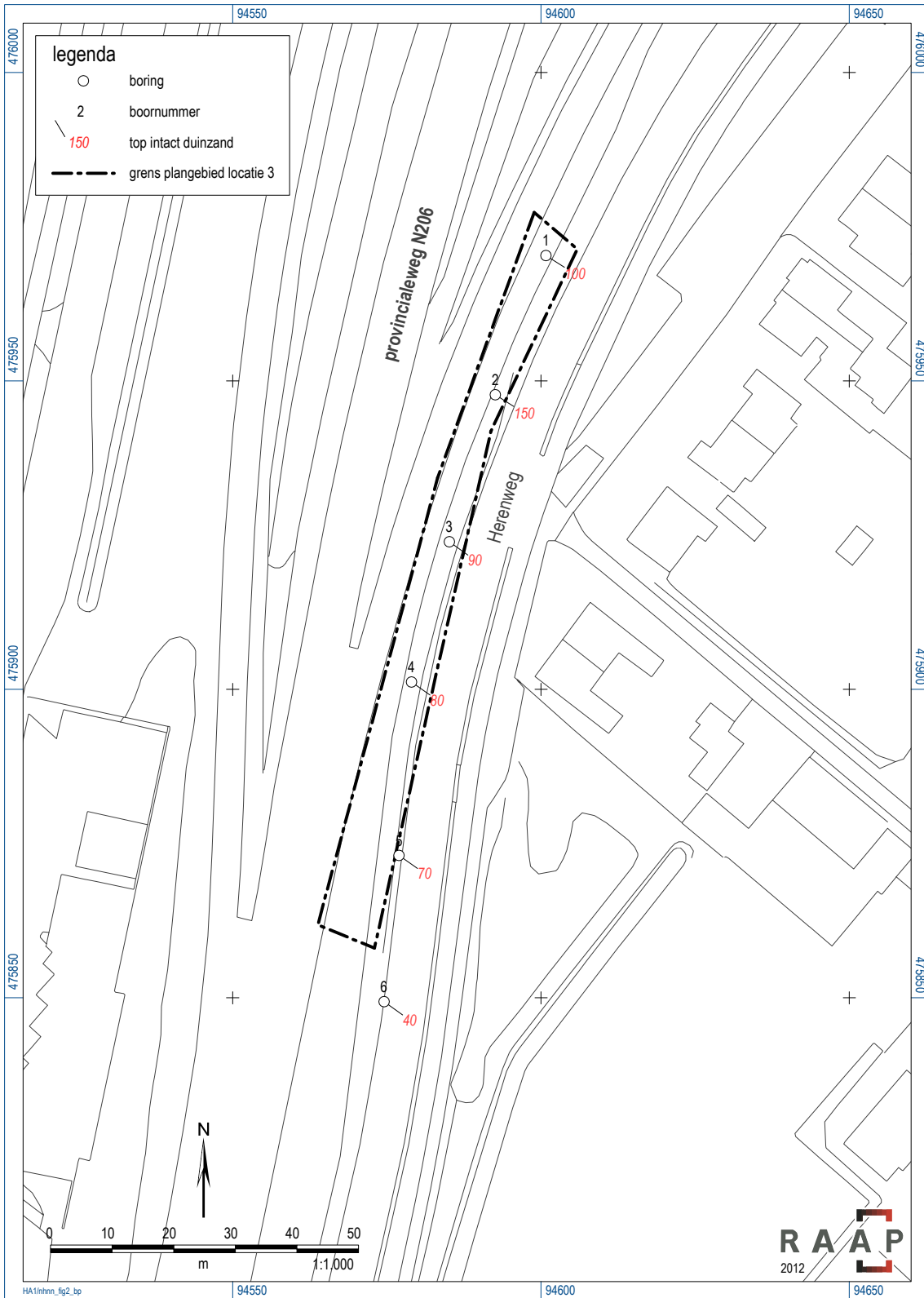
Figuur 2. Resultaten veldonderzoek op locatie 3.

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (zwart) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de CHS van Zuid-Holland; inzet: ligging in Nederland (ster).

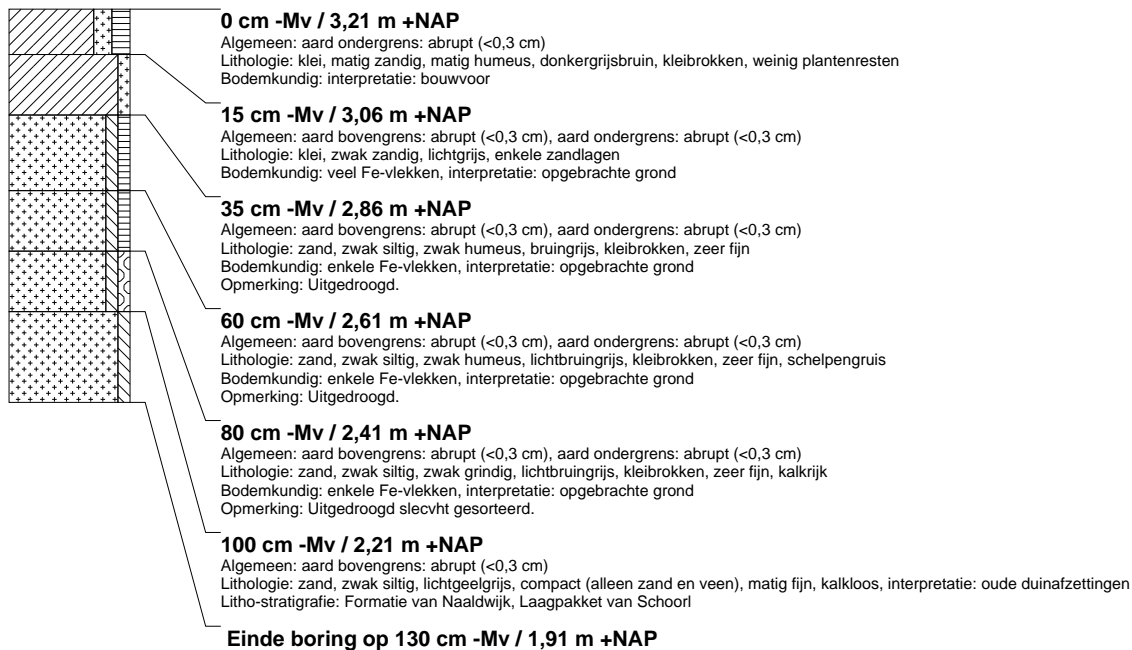

Figuur 2. Resultaten veldonderzoek op locatie 3.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

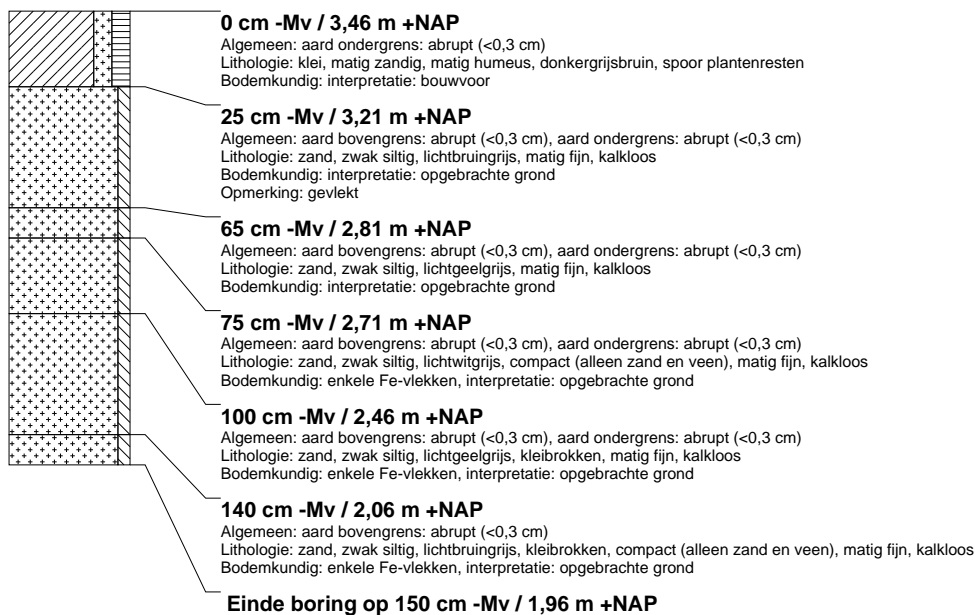
boring: NHNN-1

beschrijver: JVE/WV, datum: 1-11-2012, X: 94.600,81, Y: 475.970,33, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 3,21, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: Gemeente Noordwijkerhout, uitvoerder: RAAP West, opmerking: HMP 29,6a.

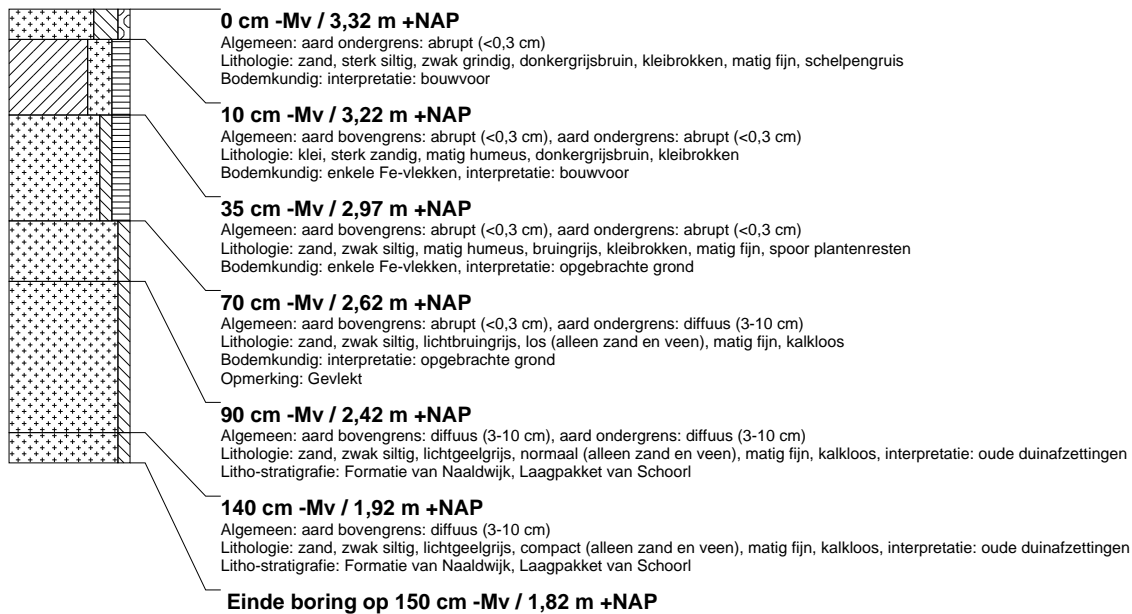
boring: NHNN-2

beschrijver: JVE/WV, datum: 1-11-2012, X: 94.592,59, Y: 475.947,75, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 3,46, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: Gemeente Noordwijkerhout, uitvoerder: RAAP West

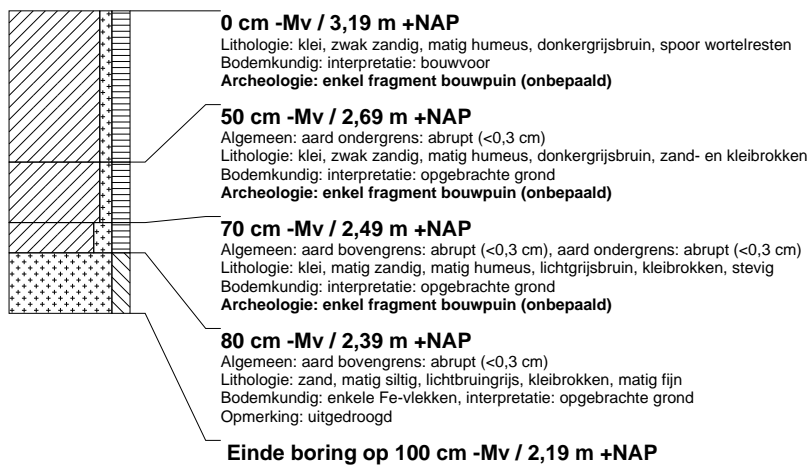
boring: NHNN-3

beschrijver: JVE/WV, datum: 1-11-2012, X: 94.585,13, Y: 475.923,91, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 3,32, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: Gemeente Noordwijkerhout, uitvoerder: RAAP West

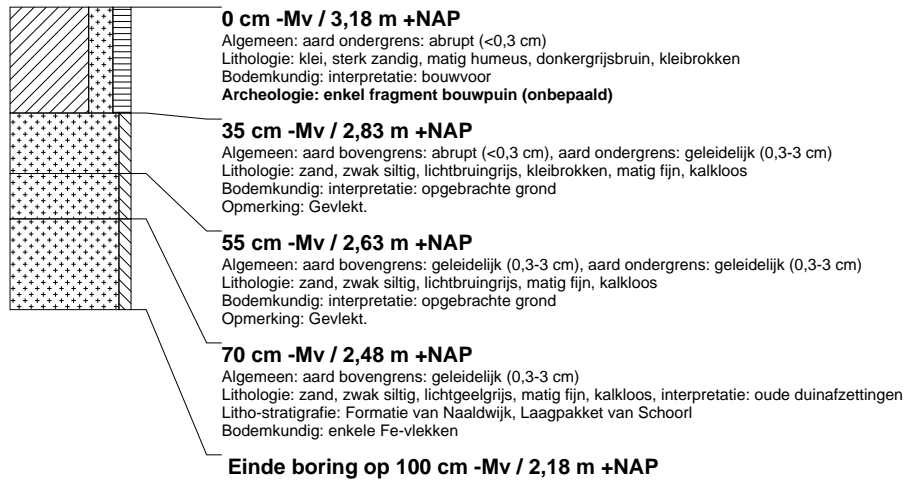
boring: NHNN-4

beschrijver: JVE/WV, datum: 1-11-2012, X: 94.578,99, Y: 475.901,21, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 3,19, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: Gemeente Noordwijkerhout, uitvoerder: RAAP West

boring: NHNN-5

beschrijver: JVE/WV, datum: 1-11-2012, X: 94.576,98, Y: 475.873,10, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 3,18, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: Gemeente Noordwijkerhout, uitvoerder: RAAP West, opmerking: HMP 29,5.

boring: NHNN-6

beschrijver: JVE/WV, datum: 1-11-2012, X: 94.574,54, Y: 475.849,36, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 24H, hoogte: 2,89, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Noordwijkerhout, plaatsnaam: Noordwijkerhout, opdrachtgever: Gemeente Noordwijkerhout, uitvoerder: RAAP West

